

VIJFDE VLAAMSE STRATEGIE DUURZAME ONT- WIKKELING

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be - T +32 2 209 01 11 - E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	Vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO5)
Adviesvrager	Matthias Diependaele - Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management
Ontvangst adviesvraag	5 januari 2026
Goedkeuring	Intersectorale kamer op 29 januari 2026, bij consensus
Contactpersoon	Gunter Naets gnaets@serv.be

Inhoud

Advies	4
Algemene beschouwingen	4
Missies en ToekomstZorg	6

Advies

De Vlaamse Regering keurde op 19 december 2025 zijn vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO5) goed en legt ze voor aan de Vlaamse Raad WVG (hierna de raad) voor advies.

De raad onderschrijft het belang van een toekomstgericht duurzaamheidsbeleid waarin maatschappelijke, ecologische en economische uitdagingen geïntegreerd worden aangepakt. De raad is van mening dat deze vijfde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling hierin tekortschiet. In dit advies formuleert de raad daarom zowel aandachtspunten als aanbevelingen over enkele aspecten van de nota om de strategie sterker, inclusiever en maatschappelijk breder relevant te maken.

Algemene beschouwingen

Nood aan een duidelijke en brede strategie

De Vlaamse Raad stelt vast dat de VSDO5 een vernieuwde en meer gefocuste strategische aanpak beoogt voor duurzame ontwikkeling in Vlaanderen, met een duidelijke verankering in de Sustainable Development Goals (SDG's) en in de Vlaamse Visie 2050. **De raad onderschrijft deze verankering.**

De raad steunt ook de beslissing om de Vlaamse en Belgische monitoringsindicatoren af te stemmen op de internationale VN-indicatoren. Deze keuze creëert voor Vlaanderen een belangrijke meerwaarde: internationale benchmarkmogelijkheden worden helder, vergelijkingen worden betrouwbaarder en beleidsopvolging wordt eenvoudiger en administratief minder zwaar.

Maar de raad is van mening dat de VSDO5 te beperkt is uitgewerkt om als strategisch kader te fungeren, ondanks de ambities die erin worden uitgesproken. De missies zijn breed geformuleerd, maar blijven vaag in doelstellingen, aanpak en verwachte impact. Hierdoor is het moeilijk in te schatten op welke manier deze missies daadwerkelijk zullen bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en aan een toekomstgericht Vlaams beleid.

Daarnaast merkt de raad op dat de strategie een sterke economische en technologische focus heeft, terwijl de sociale dimensie van duurzaamheid onvoldoende expliciet aan bod komt. Elementen zoals armoedebestrijding, sociale ongelijkheid, mentale gezondheid, levenslang leren en een inclusieve arbeidsmarkt ontbreken grotendeels of worden slechts zijdelings aangehaakt. Nochtans tonen de analyses in de VSDO5 aan dat ongelijkheid toeneemt, de arbeidsmarkt onder druk staat en de leercultuur fundamenteel verandert. Deze uitdagingen verdienen een centrale plaats in een duurzame-ontwikkelingsstrategie.

Hierbij aansluitend merkt de raad ook op dat de VSDO5 onvoldoende vooruitgang toont op SDG-doelstellingen rond armoede (SDG 1), ongelijkheid (SDG 10) en gezondheid en welzijn (SDG 3). Ook wordt gewezen op het ontbreken van aandacht voor gendergelijkheid (SDG 5), betaalbare energie voor social-profitorganisaties (SDG 7) en kwaliteitsvol levenslang leren (SDG 4). Voor dat laatste hebben de beleidskeuzes van de afgelopen jaren zelfs geleid tot een afbouw van opleidingskansen. Het is essentieel dat Vlaanderen opnieuw ambitie toont op deze domeinen en in de VSDO expliciet aangeeft hoe de missies zullen bijdragen aan de sociale component van de SDG-agenda.

Nood aan meer coherentie

In de vorige Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4) werkte de Vlaamse overheid met brede (kern)transities. De VSDO5 kiest ervoor om deze transities te vervangen door negen meer afgebakende missies. Die keuze voor scherpere focus is op zich verdedigbaar, maar de raad is van mening dat deze missies onvoldoende samenhang vertonen. Ze lijken vooral elk op zich ingegeven vanuit afzonderlijke beleidsdomeinen en vormen geen coherent geheel, waardoor het risico reëel is dat **de missieaanpak eerder verkokering dan transversaal beleid creëert**. Dit staat haaks op de bedoeling van duurzame ontwikkeling, waarbij maatschappelijke uitdagingen net domeinoverschrijdend moeten worden aangepakt. Zo pleit de raad in het welzijns-, gezondheids- en gezinsbeleid al jaren voor betere afstemming met onderwijs, werk, wonen, leefmilieu en ruimtelijke ordening. De raad vraagt uitdrukkelijk om bij de verdere uitwerking van VSDO5 beleidsdomeinoverstijgend werken centraal te zetten, zeker binnen de geplande werkplaatsen die in de VSDO5 naar voren worden geschoven om kennisdeling, expertbegeleiding en onderlinge samenwerking te stimuleren.

Nood aan meer participatie en gedragenheid

De raad betreurt dat in de VSDO5 geen structurele ruimte is voorzien voor participatie vanuit het werkveld en het middenveld. In de VSDO5 komt het belang van stakeholders wel aan bod, maar er wordt geen mechanisme of proces voorzien waarin betrokken (maatschappelijke) actoren op een systematische manier kunnen bijdragen aan de selectie, vormgeving of opvolging van de missies. Dit staat haaks op het principe van duurzame ontwikkeling waarin brede betrokkenheid, partnerschap en co-creatie essentieel zijn.

De raad benadrukt dat participatie vanuit het werkveld en het middenveld noodzakelijk is om voldoende draagvlak te creëren, om de uitvoerbaarheid van de missies realistisch in te schatten en om het beleid te baseren op praktijkkennis uit verschillende sectoren. Het ontbreken van dergelijke participatiemogelijkheden dreigt de effectiviteit van de VSDO5 te ondermijnen. De raad vraagt daarom om dit tekort te remediëren door in de governance van elke missie en binnen de werkplaatsen plaats te maken voor structurele consultatie en actieve betrokkenheid van relevante actoren.

Ook de rol van sociale ondernemingen en welzijnsorganisaties wordt te weinig zichtbaar gemaakt. In de missie-omschrijving en in de paragraaf over governance worden lokale besturen wél expliciet genoemd als cruciale partners, en dat zijn ze ook, maar het middenveld en de

social-profitsector blijven onderbelicht. Nochtans spelen ook zij een sleutelrol in zorg, welzijn, inclusie, voedselstrategie, armoedebestrijding en klimaatadaptatie. De raad vraagt daarom om in de tekst expliciet te vermelden dat sociale ondernemingen, zorg- en welzijnsactoren en brede middenveldpartners volwaardige stakeholders zijn binnen de missieaanpak en structureel worden betrokken in de governance. Dit geldt des te meer omdat van deze organisaties wordt verwacht dat zij hun ecologische en sociale transitie versnellen, terwijl zij tegelijk ervaren dat ondersteunende instrumenten worden afgebouwd, zoals milieusubsidies voor zorgvoorzieningen.

Missies en ToekomstZorg

De raad vindt dat de missies in de VSDO5 onvoldoende concreet zijn in termen van doelstellingen, randvoorwaarden, middelen en verwachte impact. De criteria voor een missie – zoals duidelijke doelstellingen, realistische looptijd, innovatieve aanpak en link met Visie 2050 – worden in de praktijk niet altijd duidelijk toegepast. Bovendien ontbreekt in elke missie een systematische analyse van de sociale impact, terwijl de keuzes rond digitalisering, energie, mobiliteit en ruimte een grote invloed hebben op kwetsbare groepen én op de werking van social-profitorganisaties. De raad beveelt aan om bij elke missie ook zichtbaar te maken of en hoe de missie bijdraagt aan sociale duurzaamheid.

De raad ziet belangrijke lacunes in de gekozen missies. Zo wordt er terecht verwezen naar het belang van ondernemen en innoveren, maar is er tegelijkertijd amper aandacht voor de arbeidsmarkt en werk, en evenmin voor onderwijs, de kennismaatschappij en levenslang leren, terwijl ze essentieel zijn om deze ambities waar te maken.

De Raad benadrukt dat arbeidsmarktkrapte, bijscholing en levenslang leren aanzienlijk meer aandacht verdienen. Zeker de zorg- en welzijnssector, die vandaag al zwaar onder druk staat, heeft nood aan toekomstgerichte arbeidsmarktmiddelen. Daarom pleit de Raad onder andere voor een versterking van opleidingsmogelijkheden.

Opvallend is dat er geen missie wordt geformuleerd die expliciet ingaat op het versterken van de arbeidsmarkt, terwijl de vraag naar voldoende en goed opgeleide professionals – zeker in zorg en welzijn – bijzonder groot is. Bovendien blijft de focus op de werkomgeving beperkt tot de Vlaamse overheid in de laatste missie, waardoor een breder perspectief ontbreekt.

De raad staat achter het initiatief ToekomstZorg en is betrokken bij het traject. Als missie in de VSDO5 vindt de raad dat de inhoud van de missie *ToekomstZorg* te eng is afgebakend. Ze focust vooral op geïntegreerde zorgmodellen (zoals Geïntegreerde zorg en ondersteuning), maar houdt te weinig rekening met bredere maatschappelijke uitdagingen zoals ouderenzorg, woonzorg, preventie, geestelijke gezondheidszorg, personeelsschaarste en de samenhang tussen wonen, zorg, omgeving en welzijn. De raad vraagt deze missie te verbreden zodat ze een reëel antwoord biedt op de groeiende zorgvraag en de nood aan intersectorale innovatie.

De raad is vragende partij om innovatie een structurele plaats te geven binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in het algemeen, en binnen Geïntegreerde zorg en ondersteuning in het bijzonder. In [het advies over Geïntegreerde zorg en ondersteuning](#) beschreef de raad dit als volgt: *Het gaat niet enkel om technologische vooruitgang, maar ook om sociale en organisatorische innovatie: nieuwe vormen van samenwerking, ondernemerschap, ... De overheid moet zich daarbij opstellen als bondgenoot en facilitator van het veld. Vorming, kennisdeling en procesondersteuning zijn belangrijk, maar even cruciaal is ruimte om te experimenteren, fouten te maken en te leren. Initiatieven zoals ToekomstZorg bieden kansen om praktijk en beleid dichter te verbinden. Leren en innoveren zijn geen randvoorwaarden, maar motoren van vernieuwing.*